

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

17 octombrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Toma Nadejda,

Judecători – Boico Victor, Diaconu Iurie, Catan Liliana, Guzun Ion,

juducând, fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de Circumscripție Bălți, Formusatii Andrei, împotriva deciziei Colegiului judiciar penal al Curții de Apel Bălți din 26 ianuarie 2022, în cauza penală în privința lui,

Lazarev Boris XXXX, născut la XXXX.

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: 26.10.2021 – 03.11.2021;

Instanța de apel: 30.11.2021 – 26.01.2022;

Instanța de recurs: 12.04.2022 – 17.10.2022.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Edineț, sediul Central din 03 noiembrie 2021, cauza fiind examinată în conformitate cu prevederile art. 364¹ Cod de procedură penală, și în corespundere cu art. 54 Cod penal, procesul penal în privința minorului Lazarev Boris pe art.287 alin.(1) Cod penal, a fost încetat pe motivul liberării de răspundere penală a minorului.

În conformitate cu art.104 Cod penal, au fost aplicate în privința minorului Lazarev Boris măsuri de constrângere cu caracter educativ precum:

- încredințarea minorului pentru supraveghere părintelui Lazarev Fiodor;
- obligarea minorului de a participa la un program probațional.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că, la data de XXXX, aproximativ în jurul orelor 23:30, Lazarev Boris pe strada XXXX din or. XXXX, în apropierea magazinului „XXXX”, adică în loc public, fiind în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat (având concentrația vaporilor de alcool în aerul expirat de 0.58 mg/l), a inițiat fără pretext, un conflict cu numita Didic Natalia, în cadrul căruia, acționând cu intenție directă, urmărind scopul demonstrării bravurii și superiorității sale față de victimă și cei din jur, demonstrându-și concomitent și sentimentul de desconsiderare a acestora, manifestând lipsă evidentă de respect față de societate și normele etice general acceptate, a aplicat celei din urmă mai multe lovituri cu pumnii și picioarele în diferite regiuni ale corpului, astfel provocându-i, potrivit raportului de constatare nr. XXXX din XXXX, vătămare corporală ușoară, exprimată prin comoție cerebrală, edeme posttraumatice echimotice, echimoze și plagă contuzionată la față, excoriații la cotul stâng, ambele

coapse, fesa dreaptă, genunchiul stâng, gamba stângă, care au fost produse în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect contondent, dur, sau la lovire de acesta.

Reținându-i în fapt inculpatului Lazarev Boris, huliganismul, adică acțiunile intenționate care încalcă ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanei și care prin conținutul lor se deosebesc printr-o obrăznicie deosebită, ce se încadrează la componența infracțiunii, prevăzută de art. 287 alin. (1) Cod penal.

3. Sentința primei instanțe a fost atacată cu apel de către procurorul în Procuratura Edineț, Trocin Eugeniu, prin care a solicitat condamnarea lui Lazarev Boris pe art. 287 alin. (1) Cod penal, la 150 ore muncă neremunerată în folosul comunității.

În cadrul examinării cauzei în ordine de apel, procurorul participant Formusatii Andrei, a modificat cerințele din apel și a pledat pentru aplicarea în privința inculpatului a actului amnistiei, în lipsa oricăror impedimente în acest sens, propunere acceptată prin cererea depusă de către inculpatul Lazarev Boris și avocatul Ceornea Eduard.

4. Prin decizia Colegiului judiciar penal al Curții de Apel Bălți din 26 ianuarie 2022, apelul a fost admis, casată sentința, rejudecată cauza și adoptată o hotărâre nouă potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care, în temeiul art. 107 alin. (1) Cod penal, s-a înlăturat răspunderea penală a lui Lazarev Boris pe art. 287 alin. (1) Cod penal, în temeiul art. 2 alin. (2); (3) a Legii RM nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, cu încetarea procesului penal conform art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

4.1 În motivarea soluției, instanța de apel a statuat că, la faza urmăririi penale, în prima instanță și cea de apel, inculpatul minor Lazarev Boris și-a recunoscut integral fapta comisă, dovedită prin probele administrate, depunând declarații benevole în ce privește circumstanțele comiterii lei, împrejurările expuse colaborând întru-tot cu ansamblul probelor administrate în prezenta cauză, căror prima instanță le-a dat o apreciere obiectivă conform prevederilor art. 101 Cod procedură penală, din punct de vedere al concludenței, utilității, pertinentei, veridicității și coroborării reciproce, cu expunerea nemijlocită în conținutul p/v al ședinței de judecată și sentința pronunțată pe caz, motivare pe care instanța de apel a acceptat-o și pentru a evita repetarea ei inutilă a însușit-o, fapt ce vine în corespundere cu jurisprudența CtEDO, care în pct. 37 a hotărârii în cauza Albert vs. România din 16.02.2010, statuează că art. 6 §1 din CEDO, deși obligă instanțele să-și motiveze deciziile, acest fapt nu poate fi înțeles ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk vs Olanda, 19 aprilie 1994, pct. 61), cu toate acestea noțiunea de proces echitabil necesită ca o instanță internă, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară, fie prin alt mod, să fi examinat chestiunile esențiale supuse atenției sale.

A menționat instanța de apel că, reieșind din faptul că la data examinării apelului, sunt în vigoare prevederile Legii RM nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, solicitate de inculpat pentru aplicare prin cererea depusă,

instanța de apel, în temeiul art. 107 alin. (1) Cod penal, potrivit cărui amnistia este actul care are ca efect înlăturarea răspunderii penale (...) și art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, ce se referă la temeiurile de încetare a procesului penal, dacă: *...există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală*, a dispus în temeiul art. 2 alin. (2) și (3) a legii nominalizate, înlăturarea răspunderii penale a lui Lazarev Boris pe art. 287 alin. (1) Cod penal, cu încetarea procesului penal.

A indicat că, potrivit art. 2 alin. (2) a Legii RM nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, procesul penal în privința infracțiunilor ușoare, mai puțin grave și grave, săvârșite până la adoptarea prezentei legi de persoane care, la data comiterii infracțiunii, nu atinseseră vârsta de 18 ani, încetează la faza de urmărire penală sau la faza de judecare a cauzei, în baza cererii depuse de ei conform alin. (3) art. 2 a legii.

Lecturând materialele cauzei penale, instanța de apel a reținut că, inculpatul minor Lazarev Boris a comis infracțiunea prevăzută de art. 287 alin. (1) Cod penal la data de 23 august 2021, adică până la adoptarea Legii sus menționate, ce constituie o infracțiune mai puțin gravă, pedeapsa prevăzută pentru infracțiunea comisă fiind până la 3 ani închisoare, recunoscându-și vina în săvârșirea faptei incriminate, înaintând cerere cu privire la examinarea cauzei în procedura simplificată prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală, demonstrând căința pentru urmările survenite, fiind la prima abatere de la legea penală, prin cererea depusă la ședința din 26.01.2022 solicitând aplicarea amnistiei.

Reieșind din faptul că, inculpatul Lazarev Boris întrunește cerințele stipulate în art. (2) alin. (2), (3) a Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, instanța de apel a concluzionat, că apelul declarat pe caz de către partea acuzării urmează a fi admis din alte motive, decât cele invocate, cu casarea sentinței și pronunțarea în privința lui Lazarev Boris a unei noi hotărâri, de înlăturare a răspunderii penale pe art. 287 alin. (1) Cod penal, cu încetare a procesului penal, în legătură cu intervenirea Legii privind amnistia.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către procurorul în Procuratura de Circumscripție Bălți, Formusatii Andrei, prin care invocând ca temei pentru recurs prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei și dispunerea rejudecării cauzei.

5.1 În susținerea recursului procurorul invocă că, argumentarea soluției instanței de apel contravine normelor de procedura penală, aceasta urma să adopte în speță o sentință de condamnare a inculpatului cu numirea unei pedepse și liberarea ulterioară de executarea acesteia în legătură cu intervenirea legii cu privire la amnistie.

Consideră eronată poziția instanței de apel cu referire încetarea procesului penal în temeiul art.391 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală - existența altor circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală, or, cu referire la existența circumstanțelor care exclud

urmărirea penală sa expus Plenul Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 13.05.2013, la judecarea recursului în interesul legii, pe dosarul nr.4-1ril 1/2013.

6. Judecând recursul ordinar în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, ajunge la concluzia că, recursul declarat urmează a fi admis din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs. De asemenea, instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Potrivit dispoziției art. 434 Cod de procedură penală, judecând recursul declarat împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia, or, instanța de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Prevederile art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală indică că, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept, comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

După cum rezultă din conținutul cererii de recurs declarate în speță, procurorul își întemeiază dezacordul cu decizia contestată pe temeiurile pentru recurs prevăzute la art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, potrivit cărora, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel atunci când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Verificând criticile expuse în recursul declarat de procuror, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit constată, că acestea sânt întemeiate, or, s-a stabilit, că adoptând soluția enunțată, instanța de apel nu a respectat procedura de aplicare a actului de amnistie prevăzută de normele Codului de procedură penală.

Colegiul menționează că la întocmirea unei hotărâri, instanța trebuie să îndeplinească cerințele art. 394 Cod de procedură penală și să soluționeze toate chestiunile prevăzute în art. 385 și art. 397 Cod de procedură penală.

Potrivit art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată, iar conținutul ei se expune în mod consecvent, astfel ca noua situație să decurgă din cea anterioară și să aibă legătură logică cu ea.

Totodată, potrivit art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă printre altele și motivele adoptării soluției date.

La caz, prima instanță a examinat învinuirea adusă în fond și a adoptat soluția de încetare a procesului penal în privința minorului Lazarev Boris pe art.

287 alin.(1) Cod penal, în temeiul art. 332 alin. (1) Cod procedură penală, cu liberarea lui de răspundere penală conform art. 54 Cod penal, cu aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ potrivit art. 104 Cod penal în formă de încredințare în supravegherea părintelui Lazarev Fiodor, cu obligarea de a participa la un program probațional.

Criticând sentința pentru netemeinicie, apel a declarat procurorul, care a solicitat aplicarea unei pedepse mai aspre, iar în ședința de judecată a instanței de apel, inculpatul a solicitat aplicarea Legii nr. 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Instanța de apel expunându-se asupra solicitării inculpatului a conchis că, Lazarev Boris corect fiind recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 287 alin. (1) Cod penal și a decis că „În temeiul art. 107 alin. (1) Cod penal, se înlătură răspunderea penală a lui Lazarev Boris pe art. 287 alin. (1) Cod penal, în temeiul art. 2 alin. (2), (3) a Legii RM nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, cu încetarea procesului penal conform art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală”.

Colegiul găsește necesar a puncta că această statuare a instanței de apel contravine normelor penale și celor de procedură penală precum și practicii judiciare constante, deoarece rejudecând cauza instanța de apel eronat a dispus încetarea procesului penal în temeiul art. 2 alin. 1) a Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova și l-a liberat pe inculpatul Lazarev Boris de pedeapsa penală.

În corespundere cu art. 1 alin. (4) din Legea nr. 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, aplicarea amnistiei față de persoanele inculpate se decide de instanța de judecată, la faza de judecare a cauzei. Art. 2 alin. (1) și (4) prescriu că, procesele penale în privința infracțiunilor săvârșite până la adoptarea prezentei legi, pentru care Codul penal nr. 985/2002 prevede drept pedeapsă principală maximă o pedeapsă nu mai aspră decât pedeapsa cu închisoare pe un termen de 7 ani, încetează la faza de judecare a cauzei, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege. În privința persoanei care refuză încetarea procesului penal, conform alin. (1) din prezentul articol, instanța de judecată, la pronunțarea sentinței, poate hotărî încetarea procesului penal dacă, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată, inculpatul întrunește criteriile stabilite la art.1 și nu cade sub incidența art. 6.

Colegiul penal lărgit reține că, consecutivitatea prescripțiilor din art. 1 alin. (1), 7 alin. (1) – (8) , 2 alin. (4), 275 pct. 4), 285 alin. (2) și (7), 350 alin. (1), 332 alin. (1) și (5), 384 alin. (1), (3) și (4), 389 alin. (1) și (4) pct. 2), 394 alin. (1) pct. 1), 2) și 5), 395 alin. (1) pct. 2) și 3) Cod de procedură penală, atestă clar și concludent că încetarea procesului penal în cazul amnistiei poate fi dispusă doar de prima instanță, și doar la faza ședinței preliminare, când inculpatul consimte (art. 350 alin. (1), 332 alin. (1) Cod de procedură penală).

Ulterior însă, dat fiind că procedura continuă în mod obișnuit (art. 332 alin. (5) Cod de procedură penală), prima instanță și instanța de apel (art. 413 al. (1), art. 415 al. (1) pct. 2), 419 Cod de procedură penală), hotărăsc asupra învinuirii înaintate inculpatului și aplicarea actului de amnistie doar prin adoptarea sentinței sau deciziei de condamnare, când vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată, iar în dispozitiv - cu constatarea că inculpatul este vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală, cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei (art. 384, 389 alin. (1) și (4) pct. 2), 394, 395 Cod de procedură penală).

Colegiul penal lărgit atestă că, în corespundere cu art. 107 alin. (1) Cod penal, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei, fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.

Astfel, ținând cont de faptul că solicitarea de aplicare a actului de amnistie a intervenit la faza de judecare a apelului, instanța urma a adopta și pronunța o hotărâre în conformitate cu prevederile art. 389 alin. (4) pct. 2) Cod de procedură penală, potrivit cărora se adoptă o sentință de condamnare cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art.107 Cod penal, deoarece adoptarea unei sentințe de încetare a procesului penal conform art. 391 Cod de procedură penală, este posibilă doar la faza punerii pe rol a cauzei (art. 345 Cod de procedură penală coroborat cu art. 350 Cod de procedură penală), în celelalte cazuri, hotărârea se adoptă în baza art. 389-390 Cod de procedură penală.

Tot aici Colegiul menționează că, legiuitorul în prevederile art. 391 Cod de procedură penală (sentința de încetare a procesului penal), nu a statuat că, după ce procedura continuă în mod obișnuit și instanța hotărăște asupra învinuirii înaintate inculpatului, ea va adopta o sentință de încetare a procesului penal în cazul aplicării actului amnistiei, ca de altfel și al prescripției.

Or, aceste două cazuri de nereabilitare a persoanei, spre deosebire de celelalte situații similare, regăsite în art. 391 Cod de procedură penală, sunt soluționate, după faza ședinței preliminare (art. 332 alin. (5), 384 Cod de procedură penală), doar în cadrul adoptării unei sentințe sau deciziei (instanței de apel) de condamnare, în virtutea esenței sale procedurale și a specificului de a hotărî asupra învinuirii formulate inculpatului în condițiile prescrise la art. 389, 394 alin. (1) și (2) și 395 Cod de procedură penală, spre deosebire de cele prevăzute în art. 394 alin. (4) și 396 Cod de procedură penală, adică cele proprii unei sentințe de încetare.

Mai mult, prevederile de drept enunțate nu sunt declarate neconstituționale și nici nu contravin reglementărilor internaționale, pentru a fi exceptate și omise, deci urmează a fi aplicate întocmai (art. 1 alin. (1), art. 7 alin. (1) – (8) Cod de procedură penală).

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanța de apel, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului ordinar, casării totale a deciziei și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe corespunzător și în strictă conformitate cu prevederile legii penale și procesual-penale asupra tuturor circumstanțelor de fapt și de drept ale cauzei și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie și nemijlocit de motivele casării acesteia, să înlătore omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE:

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de Circumscripție Bălți, Formusatii Andrei, casează total decizia Colegiului judiciar penal al Curții de Apel Bălți din 26 ianuarie 2022, în cauza penală în privința lui *Lazarev Boris XXXXX* și dispune rejudecarea cauzei, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia motivată pronunțată la **18 noiembrie 2022**.

Președinte

Toma Nadejda

Judecători

Boico Victor

Diaconu Iurie

Catan Liliana

Guzun Ion